

M.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: March/April-2023**History (Optional) Paper-XI
HISO25: Forts of Maharashtra****Day and Date: Saturday, 13/05/2023****Total Marks: 60****Time: 10.30 AM To 12.30 PM****Instructions:**

1. All Questions are Compulsory.
2. All Questions carry equal marks.
3. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Choose the Correct alternatives from the following.

15

- 1 -----wrote the book Arthashastra.
A) Manu B) Kautilya C) Ramchandrapant Amatya D) Basavaraj
- 2 The word fort is belongs from..... Language.
a. Sanskrit b. Arbi c. Urdu d. Farsi
- 3 .....was the head of peth.
a) Bidwai b) Mirasdar c) Kotwal d) Shete
- 4 In the Shivashahi period ..... % land revenue was assessed charged.
a) 1/6 b) 2/5 c) 1/5 d) 3/5
- 5 ..... is the founder of Varkari sect.
a) Saint Dnyaneshwar b) Saint Namdev c) Saint Chokhamela d) Saint Tukaram
- 6 The treaty of Purandar was signed on.....
a. 14 June 1665 b. 24 June 1666 c. 27 June 1670 d. 14 August 1674
- 7 Rairi is the former name of the.....fort.
a. Raigad b. Shivneri c. Vijaydurg d. Pratapgad
- 8 Naldurga is.....kind of fort.
a. Giridurg b. Bhudurg c. Jaldurg d. Non of this
- 9 The temple of Chhatrapati Shivaji Maharaj is located on ..... fort.
a) Ajinkyatara b) Purandar c) Sindhudurg d) Raigad
- 10 The height of Raigad fort above the sea level is..... meters. a) 850 b) 845 c) 846 d) 852
- 11 'Discovery of India' wrote .....
a. Mahatma Gandhi b. Mahatam Phule c. Pandit Neharu d. Dr. Babasaheb Ambedkar
- 12 Scuba diving Snockerling project is started at.....
a. Suhandurg b. Vijaydurg c. Padamdurg d. Janjira
- 13 .....looks after the work of conservation of forts.
a) Department of Archeology b) Archives c) Museum d) Military Department
- 14 In modern times ..... is gaining momentum.
a) Tourism b) Pilgrimage c) Movies d) War

15 The cave of ..... is a picturesque triveni confluence of all three religions namely Buddhism, Jainism and Hinduism.

- a) Agashiva b) Shirval c) Verul d) Ajantha

Q.2. Write short Notes (Three out of Four) .

15

- 1 Fort-The Political centre
- 2 Bargir- Shiledar
- 3 Murarbaji
- 4 Health tourism

Q.3. Write short Answers (Three out of Four) .

15

- 1 Explain the importance of forts as administrative centre.
- 2 Give information of about Naladurg fort.
- 3 Explain the Nature of tourism.
- 4 Explain the employment opportunities in tourism.

Q.4.. Answer the following question on broad. (One out of two).

15

- 1 Explain the nature of the agricultural system as a center of forts.
- 2 Explain the importance of preservation and conservation of Gadkot forts in Maharashtra.

मराठी रूपांतर

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 अर्थशास्त्र हा ग्रंथ-----याने लिहिला.
अ) मनू ब) कौटिल्य क) रामचंद्रपंत अमात्य ड) बसवराज
- 2 किल्ला हा शब्द ..... भाषेतील आहे.
अ) संस्कृत ब) अरबी क) उर्दू ड) फारस
- 3 पेठेच्या प्रमुखास.....म्हटले जाई.
अ) बिडवाई ब) मिरासदार क) कोतवाल ड) शेते
- 4 शिवकालात ..... टक्के शेतसारा आकराला जात होता.
अ) १/६ ब) २/५ क) १/५ ड) ३/५
- 5 वारकरी संप्रदायाचा पाया .....यांनी घातला.
अ) संत ज्ञानेश्वर ब) संत नामदेव क) संत चोखामेळा ड) संत तुकाराम
- 6 पुरंदरचा तह .....रोजी झाला.
अ) १४ जून १६६५ ब) २४ जून १६६६ क) २७ जून १६७० ड) १४ ऑगस्ट १६७४
- 7 रायरी हे.....किल्ल्याचे पूर्वीचे नाव आहे.
अ) रायगड ब) शिवनेरी क) विजयदुर्ग ड) प्रतापगड

- 8 नळदुर्ग.....प्रकारचा किल्ला आहे.
अ) गिरिदुर्ग ब) भुईकोट क) जलदुर्ग ड) यापैकी नाही
- 9 छत्रपती शिवाजी महाराजांचे मंदिर..... या किल्ल्यावर आहे
अ) अजिंक्यतारा ब) पुरंदर क) सिंधुदुर्ग ड) रायगड
- 10 रायगड किल्ल्याची समुद्रसपाटीपासूनची उंची..... मीटर आहे.
अ) ८५० ब) ८४५ क) ८४६ ड) ८५२
- 11 डिस्कव्हरी ऑफ इंडिया हा ग्रंथ -----यांनी लिहिला
अ)महात्मा गांधी ब)महात्मा फुले क)पंडित नेहरू ड)डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर
- 12 स्कूबा डायव्हिंग स्नोकर्लिंग प्रकल्प.....येथे राबविला जात आहे
अ)सिंधुदुर्ग ब) विजयदुर्ग क) पद्मदुर्ग ड) जंजिरा
- 13 किल्ल्यांच्या संवर्धनाचे काम .....पाहतो.
अ) पुरातत्व विभाग ब) पुराभिलेखागर क) वस्तुसंग्रहालय ड) सैन्य विभाग
- 14 आधुनिक काळामध्ये ..... ला गती मिळत आहे.
अ) पर्यटन ब) तीर्थाटन क) चित्रपट ड) युद्ध
- 15 .....ची लेणी म्हणजे बौद्ध, जैन आणि हिंदू अशा तिन्ही धर्मांचा मनोरम त्रिवेणी संगम आहे.
अ) आगाशिव ब) शिरवळ क) वेरूळ ड) अजंठा

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 किल्ला - एक राजकीय केंद्र
- 2 बारगीर- शिलेदार
- 3 मुरारबाजी
- 4 आरोग्य पर्यटन

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 प्रशासकीय केंद्र म्हणून किल्ल्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- 2 नळदुर्ग किल्ल्याची माहिती द्या.
- 3 पर्यटनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 4 पर्यटनातील रोजगाराच्या संधी स्पष्ट करा.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 किल्ल्यांचे केंद्र म्हणून शेती व्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 2 महाराष्ट्रातील किल्ल्यांचे जतन व संवर्धनाचे महत्व स्पष्ट करा.

*****

Model Answer Paper

M.A. (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: March/April-2023

History (Optional) Paper-XI

HISO25: Forts of Maharashtra

Day and Date: Saturday, 13/05/2023

Total Marks: 60

Time: 10.30 AM To 12.30 PM

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 अर्थशास्त्र हा ग्रंथ-----याने लिहिला.
अ) मनु ब) कौटिल्य क) रामचंद्रपंत अमात्य ड) बसवराज
- Option 2
2 किल्ला हा शब्द ..... भाषेतील आहे.
अ) संस्कृत ब) अरबी क) उर्दू ड) फारस
- Option 2
3 पेठेच्या प्रमुखास.....म्हटले जाई.
अ) बिडवाई ब) मिरासदार क) कोतवाल ड) शेते
- Option 1
4 शिवकालात ..... टक्के शेतसारा आकराला जात होता.
अ) १/६ ब) २/५ क) १/५ ड) ३/५
- Option 2
5 वारकरी संप्रदायाचा पाया .....यांनी घातला.
अ) संत ज्ञानेश्वर ब) संत नामदेव क) संत चोखामेळा ड) संत तुकाराम
- Option 1
6 पुरंदरचा तह .....रोजी झाला.
अ) १४ जून १६६५ ब) २४ जून १६६६ क) २७ जून १६७० ड) १४ ऑगस्ट १६७४
- Option 1
7 रायरी हे.....किल्ल्याचे पूर्वीचे नाव आहे.
अ) रायगड ब) शिवनेरी क) विजयदुर्ग ड) प्रतापगड
- Option 1
8 नळदुर्ग.....प्रकारचा किल्ला आहे.
अ) गिरिदुर्ग ब) भुईकोट क) जलदुर्ग ड) यापैकी नाही
- Option 2
9 छत्रपती शिवाजी महाराजांचे मंदिर..... या किल्ल्यावर आहे
अ) अजिंक्यतारा ब) पुरंदर क) सिंधुदुर्ग ड) रायगड
- Option 3
10 रायगड किल्ल्याची समुद्रसपाटीपासूनची उंची..... मीटर आहे.
अ) ८५० ब) ८४५ क) ८४६ ड) ८५२
- Option 3
11 डिस्कव्हरी ऑफ इंडिया हा ग्रंथ -----यांनी लिहिला
अ)महात्मा गांधी ब)महात्मा फुले क)पंडित नेहरू ड)डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर
- Option 3
12 स्कूबा डायव्हिंग स्नोकर्लिंग प्रकल्प.....येथे राबविला जात आहे
अ)सिंधुदुर्ग ब) विजयदुर्ग क) पद्मदुर्ग ड) जंजिरा
- Option 1
13 किल्ल्यांच्या संवर्धनाचे काम .....पाहतो.
अ) पुरातत्व विभाग ब) पुराभिलेखागर क) वस्तुसंग्रहालय ड) सैन्य विभाग
- Option 1
14 आधुनिक काळामध्ये ..... ला गती मिळत आहे.
अ) पर्यटन ब) तीर्थाटन क) चित्रपट ड) युद्ध
- Option 1

15 .....ची लेणी म्हणजे बौद्ध, जैन आणि हिंदू अशा तिन्ही धर्मांचा मनोरम त्रिवेणी संगम आहे.

अ) आगाशिव ब) शिरवळ क) वेरूळ ड) अजंठा

Option 3

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 किल्ला - एक राजकीय केंद्र

Ans:

2 बारगीर- शिलेदार

Ans:

3 मुरारबाजी

Ans:

4 आरोग्य पर्यटन

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 प्रशासकीय केंद्र म्हणून किल्ल्याचे महत्व स्पष्ट करा.

Ans:

2 नळदुर्ग किल्ल्याची माहिती द्या.

Ans:

3 पर्यटनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Ans:

4 पर्यटनातील रोजगाराच्या संधी स्पष्ट करा.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 किल्ल्यांचे केंद्र म्हणून शेती व्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Ans:

2 महाराष्ट्रातील किल्ल्यांचे जतन व संवर्धनाचे महत्व स्पष्ट करा.

Ans:

*****